

Ilustrazioen garrantzia haur literaturan

Estibalitz Jalón etorkizun handiko ilustratzailea

Iñaki Zubeldia

Ilustrazioen garrantzia haur literaturan

Gaur egun ilustrazioak garrantzia handia hartu du haur eta gazte literaturan, bereziki zazpi-zortzi urte arteko haurren liburu ilustratu eta albumetan. Egia da haur txiki-txikiengazko ilustrazioak eta ume koxkortuenak ez direla berdinak ez estiloan, ez xehetasunetan, ez orrialde osoko edukiak diseinatzerakoan. Eta hau oso ulergarria da. Ume txikiei inork ez die hitz egingo helduen hizkuntza aberats, konplexu eta korapilatsua erabiliz. Bada, era berean, ilustratzaileak ere umeei egokitutako irudi eta marrazki ulergarriak egin beharko ditu, haien adin psikologikoa gogoan edukiz. Umeen perspektiba zentzua eta helduena ez da berdina. Ume txikiek ulertzeko zailtasunak izaten dituzte marrazki handiago baten barruan txikiagoak sartzean. Osotasun batean xehetasunak bereizteko ahalmen mugatuagoa dute haurrek helduek baino. Horregatik aholkatzen da haur txikiengazko marrazkiak argiak, konplexutasun gutxiak eta koloretan ere nahaste-borrasterik gabek izan daitezen. Piaget-ek zioen bezala heldutasunarekin eta esperientzia kognitibo berrieekin batera haurraren pertzepzio ahalmena ere handitzen joango da.

Baina egia da baita ere gaurko umeei zeinuak eta kodeak ulertzeko erraztasun handiagoa dutela garai batekoek baino. Gure gizarteak irudiari garrantzia handia ematen dio eta gure kaleetako bazterrak, autobideetako hormak, telebistak... irudiz, zeinu ikonikoz, publi-

zitategu beteta daude. Umeek txiki-txikitatik irudiak, kodeak, iragarkiak ikusten dituzte. Eta marrazki bizidunak eta makinatxoak eskuetan erabiltzen hasten dira ia jaio orduko. Horrek azkartu egiten du umeen ulermen eta interpretazio ahalmena. Haurrak txiki-txikitatik ikasten du irudiak eta hauen mundua interpretatzen.

Gogoan eduki behar da baita ere kodeak ez direla berdinak mundu guztian. Adibide ezaguna da eguzkiarena. Mendebaldeko umeek biribil hori bat ikusten badute izpiak irradiatzen dituen, bada-kite horrek eguzkia esan nahi duela. Baina Japoniako umeek eguzkia biribil gorria marraztuko dizute. Edota Indiako umei eszena bat margotzen badiezu milaka hosto eta landarez apaindua eta girotua, arrunta eta ezaguna egingo zaie beren ingurunea halakoxea delako eta ohituta daudelako horrelako paisaian mugitzen eta xehetasunak topatzen. Horregatik tokian tokiko kodeak erabiltzea eta besteenak ere ezagutzea gauza garrantzitsua da. Umeek beren kodeak errazago bereganatuko dituzte, baina beste kode batzuk ezagutzeak aberatsago egingo ditu.

Azken hamarkada hauetan ugaritu egin da oparotasun handiz ilustratutako liburuen kopurua, non irudiak eta testuak elkar osatzen duten, bien artean obrari osotasun handiagoa emanez eta haurri istorioaren ulergarritasuna erraztuz. Horrez gain, era horretako liburuak haurren irudimena eta fantasia pizten eta garatzen ditu, plazer estetiko gehituz. Haur txikien kasuan, pertsona helduak irakur diezaioke testua, haurra oraindik ez delako gai horretarako, eta haurrak irudiekin atsegin bisuala eta estetiko erantsiko dio entzuten duen istorioari. Kasu batzuetan irudiarekin bakarrik ere jarraitu ahal izango du haurrak historia, irudi grafikoak horretarako bide ematen duelako.

Irudiak eta adierazpen idatziak toki berezia betetzen dute ipuinen transmisioan, imajina eta hitza bi adierazpen mota indartsu baitira, hizkuntzaren funtzio idiomatikoa eta estetiko osatzera datozenak.

Umei irudi adierazgarriak, umorea, absurdoa, izaki distortsionatuak azaltzen dituztenak asko gustatzen zaizkie. Baina xehetasunetik beteriko paisaiak, errealak diruditen eszena irudimentsuak, erraldoi edo munstro izugarriak islatzen dituztenak liluragarri suertatzen zaizkie. Honek denak kontatzen den istorioari izugarritzko indarra, bizitasuna eta interesa gehitzen dizkio. Horregatik ilustratzailearentzat lan konplexua da testu bati irudiak jartzea. Irudi sinpleak egin behar ditu

askotan, sinplekerian erori gabe. Umeen ikuspegia bereganatu behar du, haurraren ikuspuntutik mundu berriak sortzeko, irudimenez eta lilragarritasunez beterikoak. Horrek esan nahi du haurraren behaketa eta pretzepzio ahalmenak landu behar dituela ilustratzaileak, eta inoiz izan zen haur hura berreskuratu behar duela bere lanak sinesgarriagoak eta umeen mundutik hurbilagoak izan daitezzen.

Bestalde gogoan eduki behar da ilustratzaileak mundu berriak sortu behar dituela: herensugeak, munstroak, trollak, iratxoak, ogroak edo gizajaleak... sekula pertsona batek ikusi ez dituen izakiak, baina ipuinetan sarritan ageri direnak. Ilustrazio horiek egiteko tradizio piktoriko bat badago eta tradizio hori ezagutu behar du ilustratzaileak, baina aldi berean bere ukitu propioa eman behar dio bere lanari eta inoiz pertsonaia berriak sortu behar ditu, testuak hala eskatzen duelako. Maurice Sendak-ek, adibidez, mundu berri bat sortu behar izan zuen *Piztiak bizi diren lekuan* (*Where the Wild Things Are*) bere liburua ilustratzeko. Eta mundu hori umeei izugarri gustatu zaie. Izan ere liburu hau *picture books*, *liburu ilustratu*en, saillean sailkatzen da eta Randolph Caldecott saria eman zioten 1964an, haurrentzako liburu ilustratu onenaren saria. Sendak-ek zioen liburu ilustratu baten irudiek testuarekin batera kontatzeko eta istorio baten garapenean laguntzeko ahalmena zutela.

Arestian aipatu dugun multzo horretan sailkatuko genituzke album ilustratuak ere. Haur liburu hauetan irudiaren garrantzia asko handiagoa da liburu konbentzionaletan baino. Irudia eta testua bat eginda doaz, testuak esaten ez duena irudiak esaten duelarik askotan, baina album hauen ezaugarri nabariena ilustrazioen garrantzia da, askotan liburua ireki eta bi orrialdeak ilustrazioak harrapatzen baititu, testuak txoko txiki bat hartzen duelarik istorioaren hariari jarraitu ahal izateko. Mundu anglosaxoian oso garatua dago liburu mota hau eta tradizio hori oso aspalditik dator. Beatrix Potter-ek jadanik 1902an idatzi zuen *The Tale of Peter Rabbit*, *Peter Rabbit-en ipuina*.

Liburu ilustratua, testuz eta ilustrazioz osatua, eta bi elementu hauen elkar eraginez istorioa kontatzera datorrena, ezin da ulertu bi bitartekari horiek eskaintzen diguten informaziorik gabe. Gehienetan bi faktoreak, ilustrazioa eta testua, elkarren osagarri dira, eta bai batak eta bai besteak istorio berbera kontatzen dute, baina bakoitzak

bere berezitasunekin eta bakoitzak bere xehetasunak azpimarratuz eta eskainiz. Irudiak alderdi deskriptiboetan eta xehetasunetan arreta handiagoa jar dezake, testuak ekintzari eta kontakizunaren hariari garrantzia handiagoa eskainiko dio.

Euskal ilustratzaileak

Euskal ilustratzaileen aitzindarietako bat John Zabalo "Txiki" izan zen, Ixaka Lopez-Mendizabalen *Xabiertxo* libururako irudiak egin zituen eta baita ere egile beraren *Umearen laguna* eta *Martin Txilibitu* eta Iturriotz'tar Pirminen *Txomin ikasle* liburuak ilustratu zituen.

«Txikiren ekarririk handiena, garrantzitsuena, ezerezetik hasita, haurrentzako marrazkietan euskal eredia sortu eta landu izana da. Izan ere, haur literaturgileak gutxi baziren marrazkilariak are gutxiago.» (Seve Calleja, *Haur Literatura euskaraz*, Labayru, 1994)

Gero, beste belaunaldi bat etorri zen, bereziki ikastolen eta euskal argitaletxeen lehenengo emaitza oparoekin batera. Hauen artean aipatu nahi nituzke gogoan ditudanak eta hainbat bazter arakatu ondoren bilatu ditudanak, jakinda batzuk ahaztuko zaizkidala edo eskapo egiongo didatela. Nire barkamena eskatzen diet lerro xume hauetatik. Hona hemen garai honi dagokion zerrenda: Luis Astrain, Daniel Redondo, Jon Zabaleta, Antton Olariaga, Jesus Lucas, Carlos Zabala "Arratsalu", Angel Dominguez, Antton Dueso, Luis Errazkin, Juanba Berasategi, Iñaki Alvarez, Xabier Egaña, Adrián Ferreño, Erramun Landa, Juan Carlos Egillor, Harriet, Mata, Fabiola Belzunegi, Pili Belzunegi, Daniele Colombo, Iñaki Martiarena "Mattin", Pedro Osés, Jose Belmonte, Jose Mari Muñoz, J. A. Tellaetxe, Asun Balzola, Mendi.

Belaunaldi gazteagokoak dira honako hauek denak. Hauen artean batzuk oso gazteak eta azken urte hauetan agertutako izenak dira, baina denak batera sartu ditut, noizbait norbaitek sailkapen zehatzago eta zorrotzago bat egingo duen esperantzarekin. Hona hemen zerrenda luze hau: Enrike Morente, Iñaki Garmendia, Marko Armspach, Asisko Urmeneta, Josu Mitxelena, Alberto Muriel, Ana G. Lartitegui, Arkaitz Barriola, Beatriz Alonso, Belen Lukas, Concetta Probanza, Danielcni, Dani Maiz, Iban Barrenetxea, Iraia Okina, Jesse,

Higinia, Isabel Mancebo, Jesus Sotes, Javi Kintana, Miriam Ruiz, Leire Iparragirre, Sarima, Sara Morante, Nuria Hernandez, Yolanda Mosqueira, robertogf, Unai Zoko, Zuriñe Agirre, Marimar Agirre, Alatz, Amaia Arrazola, Jon Juarez, Leire Urbeltz, Miren Asiain, Jokin Mitxelena, Igor Ramos, Mai Eurza, Jone Taberna, Maite Caballero, Juan Luis Landa, Itziar San Vicente, Alex F., Aitziber Akerreta, Aitziber Alonso, Luis Alonso, Idoia Beratarbide, Eider Eibar, Jabi Erostarbe, Cristina Fernandez, Maite Gurrutxaga, Arantza Ibarra, Iban Izagirre, Estibalitz Jalón, Inma Mendiola, Jokin Mitxelena, Elena Odriozola, Jesus A. Peña, Willy Pradera, Leire Salaberria, Aurora Solano / José Herrero, Leire Urbeltz, Mikel Valverde, Agurtzane Villate, Alai Zubimendi, Kike Infame, Itziar San Vicente, Ainara Azpiazu...

Esan behar da euskal ilustratzaileek maila izugarria azaldu dutela bai sari nazional eta internazionaletan, bai garrantzizko liburu eta album ilustratuak argitaratzerakoan. Harro egoteko moduko maila dute gure ilustratzaileek, baina haien egoera ez da maila horri legokiokeena. Hainbat eta hainbat hortik bizimodua atera ezinik dabilta, beste lan batzuekin tartekatuz ilustrazioa. Eta beste hainbat nahiko desanimatuta ikusten da, ilustratzailea ez delako behar bezala baloratua eta haren lana behar bezala ordaindua. Ez dakit nola konpon daitekeen arazo hau, baina seguru, orain, krisi garaian, asko eta asko oso gaizki pasatzen ari direla eta horrek ez dio gure arteari eta ilustraziogintzari mesede handirik egiten.

Estibalitz Jalón etorkizun handiko ilustratzailea

Biografia

Estibalitz Jalón Arabako Errioxako herri txiki batean jaio zen, lekoran, eta hantxe hazi zen mendiz, ibaiez eta mahastiz inguratuta. Haurtzaroko unerik goxoenak eta berezienak bere etxekoan artean bizi izan zituen. Haiek jakin izan zuten neska txiki harengan marrazkietarako, irakurketarako eta arterako zaletasuna txertatzen. Amak erakutsi zion txiki-txikitatik marrazkiak egiten. Carioca errotulagailuekin, Alpino margoekin eta tenpera batzuekin, denbora luzeak igarotzen zituzten inguruan ikusten zutena edota beren irudimenak esaten

ziena margotzen. Neskatilak lehenengo ikasi zuena margotzen maraskilo hori batzuk izan ziren.

Igandeetan, mahastietan barrera paseatzen zuen bere aitarekin, txorien abestiak entzunez eta oraindik ere hainbeste maite dituen txantxangorriak inguruan ikusiz. Eta gauetan aitak ipuinak kontatzen zizkion, mementuan berean asmatzen zituenak; baina neskatilak berriro kontatzeko eskatzen zionean, jadanik ez zituen gogoratzen. Orduan, alabak berak kontatu behar izaten zizkion aitari.

Aitonak eta amonak ere eragin berezia izan zuten Estibalitzen-gan. Aitona, herri txiki bateko gizona izanik, garai hartarako aurreratu, istorio kontalari bikaina zen, eta gainera oso ondo marrazten zuen, zaldiak bereziki. Neskatalari makina bat istorio kontatu izan zion, eta honek istorio horiek denak marrazki bihurtuta itzultzen zizkion berari. Amona, Katalina (ipuin eder bat eskainiko zion gero Estibalitzek) emakume apal, bihotz zabal eta langileak bizitzako bidea mar-katu zion, hasierako lan zalantzati haien aurrean balorazio positiboa eta bere animoak emanez neskatalari.

la ezer gertatzen ez zen herri txiki hartan, denbora pasatzeko eta dibertitzeko beste bide bat irakurtzea izaten zen. Bere lehen liburuak naturarekin lotuta zeuden, eta haiekin ikasi zuen herria inguratzen zuten txoko eta bazterrak aztertzen eta arakatzen, modu irudimentsuan gainera batzuetan. Baina bere bi liburu kuttunenak Pio Barojaren *Zalacáin el aventurero* eta Bernardo Atxagaren *Obabakoak* izan ziren. Agian, liburu horietako historiak bere herria bezalako nekazal giroko lurretan gertatzen zirelako izango zen. Aita Barandiaranen kondairak eta legendak irakurriz ere une gozoak pasatu izan zituen. Hauetan euskal herritarren oroimenean eta imajinarioan gordetako pertsonaia berezi eta beldurgarriak ageri ziren.

Bere lanbidea zein izango zen erabakitzeko unea iritsi zitzaionean, denek gomendatu zioten artearekin zerikusia zuen ikasketaren bat egiteko, baina bera ez zegoen oso konbentziturik bide horrekin. Berak ez zituen ikatz-zirizko edo karbonzillozko irudi horiek margotu nahi. Umetan etxean ikusiak zituen eta nazka ematen zioten.

Azkenik, emakume irakasle baten gomendioz, Diseinu Grafikoa ikastea erabaki zuen. Baina ikasketak hasitakoan, konturatu zen ilustrazioaren mundura bideratutako karrera horretan, bizi guztian egiten

aritu izan zena egiten ari zela. Kontatzen zizkioten historiak, irakurtzen zituenak edota asmatzen zituenak marraztu. Horixe zen gehien gus-tatzen zitzaiona. Hala ere, bere ikasketak amaitutakoan, ez zuen pentsatu ilustratzaile izango zenik. Ezinezkoa iruditzen zitzaion argita-letxe batek berari deitzea liburu bat ilustratzeko. Baina, berriro ere Arte Eskolako irakasleen papera guztiz garrantzitsua izan zen. Haiek izan baitziren bere lanak argitaletxeetara eta lehiaketetara bidal zitza-la aholkatu ziotenak. Eta halaxe egin zuen. Lehenengo emaitzak ikusten hasitakoan, bere amona Katalina izan zen beste behin gehien anima-tu zuena eta aurrera jarraitu zezan konbentzitu zuena. Halako ilusioa zeukan hark, non etxeko egongela bere biloba agertzen zen egunkari eta aldizkarietako paper zatiz bete baitzuen. Eta hain juxtu, Estiba-litzek ilustrazioen bide hura jarraitzea erabaki zuen garaian hil zitzaion amona. Bilobak bere amonari berariaz egindako omenaldi partikula-rra izan zen *Katalina kontalari* (*Las historias de la abuela Catalina*) eta baita zazpi hilabete geroago hil zen aitonari ere eskaini nahi izan zion obra hori.

Bibliografia

- Laudioko Udala XV. ipuin lehiaketa*, ilustrazioak zuri-beltzean, Audioko Udala, 2006
- Xirripin fantasmatoa*, Iñaki Zubeldia, album ilustratua, Ibaizabal, 2007
- Salimarentzat oparia*, Iñaki Zubeldia, album ilustratua, Ibaizabal, 2008
- Dimitri*, Joan de Deu Prats, ilustrazioak zuri-beltzean, Desclée, 2008
- Txerrikumeen abenturak*, Iñaki Zubeldia, ilustrazioak zuri-beltzean, Ibaizabal, 2008
- Garazi gerezi*, Leire Bilbao, ipuin ilustratua, GERO, 2009
- Ipuin eroa*, Iñaki Zubeldia, ilustrazioak zuri-beltzean, Desclée, 2009
- Txinparta 5* testu libururako marrazkiak, Zubia-Santillana, 2009
- Gurea da eta!* testu libururako marrazkiak, Giltza, 2009
- Marfilezko kutxatxo*, Joan de Deu Prats, ilustrazioak zuri-beltzean, Desclée, 2010
- Katalina kontalari*, Iñaki Zubeldia, album ilustratua, Pamiela - Kalandraka, 2010
- Armairu barruan ipuinak irakurtzen zituen neska*, Leire Bilbao, ipuin ilustratua, Erein, 2010

Txerrikumeen abentura berriak, Iñaki Zubeldia, ilustrazioak zuri-beltzean, Ibaizabal, 2011

Rara Avis, emakume irudigile arabarren erakusketa, Txani Rodriguez idazlearen testuak

ilustratuz, Amerika Proiektuaren barruan, Gasteiz, 2011

Iputargien festa, Iñaki Zubeldia, album ilustratua, Cenlit-Denonartean, 2012

Antzinako Greziako ipuintxo bat gehiago, Juan Kruz Igerabide, ipuin ilustratua, Aizkorri-@BIBLIOGRAFIA = Everest, 2013

Erikaren ttilikak, Castillo Suarez, ipuin ilustratua, Aizkorri, 2013

Erase una vez una bola de cristal muy especial, Toti Martinez de Lezea, ipuin ilustratua,

Erein, 2013

Escola sorgindua, Iñaki Zubeldia, ipuin ilustratua, Ibaizabal, 2013

Sariak

Laudioko udala, Ipuinen irudigintzako XIV. lehiaketako saria, Audio, 2005

Laudioko udala, Ipuinen irudigintzako XV. lehiaketako saria, Audio, 2006

Juul Saria, Xirripin fantasmatoa, Iruñea, 2008

Etxepare Beka, album ilustratua, Iruñea, 2009

«100 de hoy: ilustradores y escritores de literatura infantil y juvenil del estado español» erakusketan parte hartzeko aukeratu zuten IBBYren 32. Nazioarteko

Biltzarraren baitan», 2010

Marraskilarietzako Juul Saria, Iruñea, 2013

Iritzi kritikoa

Jadanik, *Laudioko udalaren ipuin liburuetako* irudietan nabari da nolako estiloa dakarren Estibalitzek. Bere pertsonaiak orokorrean indar handikoak dira, bere begi handiekin, neskatilak kopetako frekillo luze eta zuzen horiekin. Pertsonaiek batzuetan tristura ageri dute, beste batzuetan hunkipena, harridura, sotiltasuna, misterioa... Irudi batzuk oso elaboratuak dira, jantzien marrazkiak xehetasun ugari egin dituelarik Estibalitzek. Ezaugarri hauek denak geroko liburuetan askoz landuagoak eta osatuagoak ageriko dira.

Xirripin fantasmatoa liburuko marrazkiak jostalariak, biziak eta sentimenduz beteak dira, testuak eskatzen duen bezala. Fantasma txikia garbigailutik atera eta eskuan hartzen dueneko marrazkia guztiz hungigarria eta bikaina da, eta pertsonaia beraren jantzia, tarta jan eta gizendu ondoren josturak askatzen zaizkionekoa, apoteosikoa da. Ideia hori ez da inon ageri testuan, baina irudigilearen fantasiak sortu du ilustrazio barregarri eta iradokitzaile hori. Orokorrean ipuineko pertsonaiak, Begoña neskatila, haren ama eta Xirripin fantasmatoa, Begoñaren laguna, oso ondo karakterizatuta daude eta Estibalitzen lehenengo marrazkietako kolore gorritan aurkeztuta daude. Koloretako lehenengo albuma du hau Estibalitzek eta kolore gorriak, grana-teak eta batzuetan grisak eta ilunak dira nagusi, ipuina gauz gertatzen delako gehienbat.

Salimarentzat oparia liburua zertxobait desberdina da. Marrazkiak eta osatu dituen estanpak edo bi orrialdeko konposizioak oso esanguratsuak dira: ikusi hasierako emakume gaztaina saltzailea eta eskuineko orrialdeko Olentzeroren irudia, umeez garratua. Oso logratuak dira, baina agian inprentako kolorearen funtzionamendua ez du oraindik gehiegi ezagutzen ilustratzaileak. Originalean marrazkia argixeagoa bada ere, liburuan ilun samarra geratu da. Inprentan, koloreak nahasteko garaian, askotan kolore bakoitzeko portzentari ez zaio garrantziarik ematen, lanak azkar egiten direlako eta batzuetan honelakoak gertatzen dira. Irudia ilun samar ateratzen dela. Liburu honetako pertsonaiak ere nahiko landuak dira jantzi eta xehetasun aldetik. Irudi batzuetan sentimenduak oso modu nabarian ageri dira, ikusleari xarma berezia eskainiz. Baina, oraindik bidea egiten ari da Estibalitz eta ikasten. Pena irudiak pixka bat ilun geratu izana, baina trikimailu hauek ere ikasten joango da, inprentek atsekabe handiak ematen baitizkiete ilustratzaileei. Hala ere, nahiko marrazki eta konposizio ederrak lortu ditu ilustratzaileak liburu honetan.

Dimitri, Marfilezko kutxatxo eta *Ipuin eroa* antzeko liburuak dira hirurak, zuri-beltzeko ilustrazio gutxi batzuk dituela liburu bakoitzak. Marrazkiak nahiko landuak dira hiru liburuetan, baina Estibalitz oraindik ikasten ari da zuri-beltzean marrazten. Koloretan askoz hobeto ateratzen zaizkio lanak, bereziki inprentak ilundu egiten dituelako zuri-beltzeko marrazki hauek. Konposizio hauek argiago eta agian xumeago egiten asmatu beharko du ilustratzaileak. Baina dena iritsiko da.

Txerrikumeen abenturak eta *Txerrikumeen abentura berriak* ere zuri-beltzean daude. Ilustrazio xumeak dira eta gutxi ageri dira liburu bakoitzean. Baina txerrikumeek badute beren grazia, bereziki bi azaletako koloretako marrazkietan. Bigarren liburuko barruko ilustrazioak lehenengokoak baino argiagoak dira, zuri-beltzean ere margotzen ikasten ari den seinale. Esan genezake marrazki duinak direla, grazia-rekin egindakoak.

Garazi gerezi liburuko marrazkiak eta konposizioak oso landuak eta ederrak dira. Koloretako album bat da eta bi orrialdeko konposizio bakoitza arte obra bat da, landua, testuari egoki txertatua, testuari ia beti plus bat eskainiz. Lehenengo orrialdeko konposizioa non amona gereziak biltzen, gereziondoa loretan eta fruitu gorriekin, eta txoriño bat begira ageri diren, benetan bikaina da. Ama eta alaba ageri direnekoa ere guztiz ederra da. Eta beste guztiak ere bikainak dira. Liburu ederra geratu da *Garazi gerezi*.

Katalina kontalari albuma esan genezake dela bere lanik borobilena. Etxepare Beka irabazi zuen lan honekin 2009an, eta esan liteke epai-mahaia ere txundituta utzi zuela ipuin honetan ageri den ambientazioarekin. Badirudi amona Katalina txitxarra bizi zen oihana edo mendiko paisaia arnasten ari zarela orrialde bakoitzean. Paisaien tratamendua zoragarria da, baina gero konposizio bakoitza bere pertsonaiekin eta inguruko ambientazioarekin izugarria da, maisulan bat, dudarik gabe. Amona mantangorrien bi orrialde bikoitzak apoteosikoak dira. Katalina txitxarra ipuinak kontatzen ari deneko bi orrialde bikoitzak ere ia-ia beste horrenbeste. Album honetan berdeak, gorriak eta urdinak dira nagusi, baina orrialde batzuetan koloreen degradazioa guztiz harrigarria da eta Estibalitzek apropos erabili duen beste teknika bat ere deigarri suertatzen da. Bere marrazki koloretsu eta guztiz landuen barruan, tartetan, bere aitaren edo ahizparen marrazki naif, simple bat sartzen du, estampa osoari halako ukitu magiko bat emanaz. Liburu honek esan dugun bezala Etxepare saria irabazi zuen eta euskaraz Pamielak argitaratu zuen *Katalina kontalari* izenarekin eta erdaraz eta gailegoz Kalandrakak argitaratu zuen *Las historias de la abuela Catalina* eta *As historias da avoa Catarina* izenekin, hurrenez hurren.

Armairu barruan ipuinak irakurtzen zituen neska koloretan ilustratutako liburutxo bat da. Hemen ere berdeak, gorriak, urdinak eta

marroiak dira nagusi, kasu honetan armairu bat ageri baita sarri samar ipuinean zehar. Marrazkiak oso landuak dira eta ukitu femeni-no nabari bat dute, bereziki neskatilaren eta emakume helduaren jantzietan. Emakumeen jantziak egiterakoan Estibalitzek azkeneko xehetasunak ere gogoan izaten ditu. Ilustrazio ederrak liburu honetakoak ere, koloretsuak, biziak eta xehetasunez beteak.

Rara Avis, emakume irudigile arabarren erakusketan aurkeztutakoa. Hemen, Estibalitzek helduentzako marrazkiak egin ditu, perfekzio handikoak, oso landuak, aurpegiak, jantzien tolesturak, ezpainetako karmin kolorea, betile beltz luzeak, banbuzko kapelua bere bihurtura eta azken xehetasunekin... Pertsonaren aurpegiera, begirada, masailak, ezpainak, bekainak eta betileak, begiak... den-dena azpimarratzen du, xehetasun horietako bakoitzean bizia joango baltzaio bezala. Horregatik, lortzen duen perfekzioa izugarria da. Sail honetako marrazkiak errealegoak dira eta helduen mundua, bizimondua eta ohiturak adierazten dizkigute.

Ipurtargien festa ere album ilustratua da, oso landua baita ere, eta Arabako Errioxako lurretan eta hango dantzarien jantzi dotoretan inspiratua eta oinarritua. Kolore aldetik argitasunera etorri da Estibalitz, ilustrazio eta konposizio argiakoak eta zuriakoak erabiliz. Baina oraindik badira indar handiko ilustrazioak kolore gorri bizi, berde, berde-urdin (erdaraz, aguamarina deitzen zaiona) eta granateak dituztenak. Ipurtargien festa urtebeteze festa batekin parekatu du eta festa horretan ipurtargiak Arabako Errioxako dantzarien jantzi dotore eta apinduraz beteekin irudikatu ditu. Festa horretan pastaz beteriko erretilu bat, te edo kafe ontzi bat eta kikara bat sartu ditu, inguru udazkeneko mahats hosto gorriekin edertu duelarik. Oso album lotzatu da ilustrazioen kalitate aldetik. Celia Estebanez Gerrikabeitia, Bizkaiko liburuzain eta haur literaturaren maitaleak hitz hauek idatzi zituen album honi buruz: «Kontakizun poetiko honetan baloreak eta naturaren magia uztartuz, irakurleengan, hain garrantzitsua den, naturarenganako interesa, maitasuna, errespetua, sentsibilizazioa sustatzea eta konpromisoa areagotzea lortu da».

Erikaren ttilikak ipuin ilustratu bat da. Bertan neskatila xarmangarri bat ageri da, ile gorri zakarrak, afro itxurakoak dituena. Erika ez dago gustura bere ilearekin eta triste eta negarti ageri da ilustrazioetan, jateko gogoia ematen duten masail gorri pottoloekin. Ilustrazio

hunkigarriak dira, neskatilaren tristura lehenengo begiradatik sartzen baitzaizu bihotzera. Marrazkiak oso landuak dira, bai neskatilaren aurrepegiak, begietatik darion malkoa, bere orrazkera ezinezkoa, bere ezpain gorri biziak, bere begi handi ederrak, bere jantzi hori-pistatxo larrosa gorritz apaindua. Testuaz gain liburu honetan marrazkiek ere asko adierazten dute, hitz egiten dizute eta neskatilaren barne samina azaltzen dizute. Txapela kentzeko moduko ilustrazioak lortu ditu Estibalitzek. Hemen ere gorria da nagusi eta gero jantziaren hori-pistatxo nahasketa hori.

Eskola sorgindua da lortu dudan azken liburua. Badakit Estibalitzek badituela beste bi edo hiru liburu ilustratu, baina ez dut lortu nire eskuetan izatea. Azken liburu honetako protagonista ere neska txiki bat da, Estibalitzek grazia handiarekin marraztu duena jantzi polit batekin. Ilustrazio ederrak dira, kolore berde, hori, gorri eta berde-urdin (aguamarina) koloretan eginak. Badirudi inprentak argitu egin dizkiola oraingoan koloreak, originalen bat edo beste ikusteko aukera izan baitut eta han kolore biziagoak ziren.

Estibalitzek ilustrazio munduan bere estilo propio bat landu du, baina estilo honetan modu kontzientean edo inkontzientean, berak ikusi, aztertu eta mirestu dituen marrazkilari, pintore eta ilustratzaileen eragina edukiko du dudarik gabe. Konposizio handiak, orrialde osoko estampak diseinatu eta osatzerakoan trebezia handia azaldu du Estibalitzek, betidanik horretan aritu izan balitz bezala. Eta agian txikitant amarekin eta aitonarekin egindako ahaleginen fruitu ere bada oraingo maisutasun hori.

Etorkizun handia eta oparoa aurreikusten diot ilustratzaile honi eta munduko zortirik handiena opa diot, bizitza profesional emankorra eta arrakastaz betea izan dezan.